

Revista EduFin

EDUCAȚIE FINANCIARĂ

nr.4

ZILELE NU'S SURORI

Ioana Gabriela Grigore
expert și formator
în educație financiară

Îmi amintesc și azi vorbele bunicului... Era zi de târg în micul nostru sat ardelean. Așteptam cu sufletul la gură să merg alături de el, să văd cum stă lumea la sfat, cum se întreabă ce mai este nou, „cât caș a mai făcut a `Bidichii” sau dacă „or ieșit pui din toate ouăle puse sub cloșca țfnoasă”. Bunicul avea cu el un carnețel pe care își tot nota câte ceva. “Bunule, i-am zis, ce tot notezi acolo?” Aranjându-și ilicil făcut de buna, ilic care fie spus îl purta și vara și iarna, mi-a zis cu vocea lui blândă:

“

- Draga bunului, apăi tre să știi că nu îs două zile surori. Ceea ce poți cumpăra și vinde într-o zi nu este valabil și pentru ziua următoare.

Astăzi, adult fiind, mă gândesc adeseori la „zilele ce nu 's surori”. Cred că am fost un om norocos pentru că am avut șansa să am alături de mine oamenii care să mă îndrume, am înțeles că viața îți poate oferi și urcușuri și coborâșuri, iar a fi chibzuit financiar trebuie să fie la îndemână și pe înțelesul fiecăruia dintre noi. De aceea, când a apărut oportunitatea de a împărtăși din cunoștințele mele celor mici, l-am revăzut cu ochii minții pe bunul care îmi explica cum trebuie să fac calcule, cum să-mi notez toate cheltuielile pe care le-am efectuat într-o zi, cum să economisesc, cum să mă protejez și, foarte important, cum să mă informez pentru a nu mă lăsa păcălită.

Este știut faptul că toate aceste abilități se pot deprinde de la vârste fragede, copiii învățând în primul rând din comportamentul adulților, respectiv cel al părinților, al bunicii. Prin joacă este foarte ușor să-i facem să-și însușească o mai bună înțelegere și utilizare a mecanismelor financiare cu care se confruntă zilnic și, totodată, folosind-ne de minunatele povești cu tâlc financiar (<https://edu.asfromania.ro/povesti/>), să le dăm exemple din experiențele noastre.

A-i învăța ce pot face cu banii primiți de la părinți, bunici, din alocație, respectiv a-i face să înțeleagă care este diferența dintre nevoi și dorințe, este un lucru extrem de important. Gestionarea corectă a banilor este în strânsă legătură cu protecția financiară.

La întrebarea ce nu pot cumpăra cu bani, răspunsurile copiilor sunt extrem de intuitive și de mature... soarele, iubirea, norii, prietenia. Dar când îi vom întreba dacă accesarea cardului poate fi făcută pentru cumpărături nelimitate, o mare majoritate va răspunde că da. Prin urmare, unde greșim?

Educația de tip Montessori scoate în evidență faptul că dacă un adult știe ce vrea, respectiv, dacă dorește să aprofundeze o informație, stă în decizia lui să facă asta în mod conștient, în timp ce, în cazul unui copil această voință nu există, ci trebuie creată. Copiii trebuie să înțeleagă că nu memorarea, ci acțiunea de a căuta surse de informare, se constituie ca bază a învățării.

E adevărat că dacă „zilele nu sunt surori” nici „copiii nu sunt frați”, ritmurile lor de învățare sunt diferite, experiența, performanța și cunoștințele deținute sunt diferite, dar dacă găsim acele tehnici care să permită transmiterea conținutului dorit, atunci obiectivul poate fi atins. Astfel, Autoritatea de Supraveghere Financiară a venit în sprijinul cadrelor didactice cu o serie de construcții de joc (inclusiv joc nestructurat) care permit copilului o înțelegere mai facilă a noțiunilor ce privesc viața financiară nebancaară. La bază s-a aflat mereu stimularea interesului spre cunoaștere, spre învățare. Spre exemplu, noi, ca adulți, percepem într-un anumit fel riscul, pe când micuțul trebuie să-și dezvolte propriile abilități și comportamente pentru a putea

evita situațiile „capcană” și pentru a fi în siguranță. Prevenirea este la fel de importantă în acest proces al cunoașterii, iar prin joc ei pot învăța de ce și cum să se apere. Și, nu în ultimul rând, copiii învață de la părinți și îngrijorarea pentru bani, pentru ceea ce îți poate aduce ziua de mâine.

Programul Start2Play, creat în cadrul Autorității de Supraveghere Financiară, facilitează și cadrelor didactice dezvoltarea profesională prin însușirea unor noi concepte, mecanisme de acțiune, atitudini și comportamente. Aceștia vor putea crea roluri și reguli, explicându-le în mod concret copiilor de ce se adoptă un anumit tip de comportament, ajutându-i astfel să reflecteze asupra propriilor acțiuni și decizii.

Prin intermediul jocului sunt introduse o serie de noțiuni ce privesc piața financiară nebancaară (risc, asigurare) și așa cum afirma și prof. dr. Sergio Pellis (membru al Canadian Centre for Behavioural Neuroscience Arts & Science University of Lethbridgepellis), „jocul schimbă de fapt structura creierului în dezvoltare”, ajutând astfel să fie rezolvate probleme, concepute planuri de control și dezvoltare.

Programul pus la dispoziție poate fi accesat în mod gratuit de orice educator, învățător. Autoritatea de Supraveghere Financiară sprijină accesul neîngrădit al tuturor celor interesați. Spre exemplu, pentru clasa pregătitoare am avut în vedere deprinderea procesului și a metodelor de economisire, înțelegerea noțiunilor de nevoie și dorință din punct de vedere economic. Am urmărit ca în finalul programului elevii să poată identifica diferența dintre nevoie

și dorință și un mod de economisire. Sunt folosite tehnici diferite – de tipul colaborării (copiii comunică și ascultă expunerile colegilor), tehnica alegerii (prin care se stimulează autocunoașterea, creativitatea) sau tehnica predării și învățării reciproce (accent pe dialogul dintre elevi). Tehnicile folosite și informațiile introduse cresc în mod gradual, ajungând astfel în clasa a IV-a, când un elev înțelege noțiuni precum: venit, asigurare, asigurări obligatorii, risc, acțiuni, recunoaște metode și surse de finanțare, diferența dintre persoana fizică și juridică sau rolul Bursei, respectiv poate lua o decizie financiară. Suplimentar a fost creată „cutia cu jocuri și activități de educație financiară” <https://edutime.ro/ne-distram-si-invatom/>, un mic îndrumar atât pentru profesori, cât și pentru părinții interesați.

Jocuri de tipul “Fii deștept!”, “Magazinul de înghețată”, “Bursa”, “Copacul vieții”, “Ce ar fi dacă?”, “Sunt responsabil, iau decizii”, dar și altele vin în sprijinul celor prezentate anterior, sprijinind ideea potrivit căreia prin modele interactive, experimentale este ușurată învățarea. Are loc o împletire a cunoștințelor teoretice cu cele comportamentale, specifice fiecărui individ, în funcție de apetitul său față de risc, creând premisele acțiunilor viitorului consumator de servicii financiare nebancaare. Astfel, pilde simple precum cele ale bunicului pot deveni principii bine înrădăcinate pentru copii. Pe termen lung, educarea copiilor noștri este cel mai important lucru, este investiția noastră, atât ca profesori, cât și ca părinți.

DESPRE WELLNESS FINANCIAR, START2TEACH

Prosperitatea financiară pleacă de la momentul în care deținem controlul asupra finanțelor personale.

Într-o astfel de situație avem posibilitatea de a ne plăti datoriile, de a face față nevoilor curente sau unor cheltuieli neașteptate, precum și a ne planifica anumite obiective pe o perioadă lungă de timp care necesită alocarea unor fonduri consistente. Situația generală a unei persoane este influențată de factori precum: sănătatea fizică, mentală și, nu în ultimul rând, de „sănătatea” financiară, care are un rol important în realizarea securității personale.

Prosperitatea financiară și educația financiară sunt două aspecte diferite, dar, în același timp, se întrepătrund. Când vorbim despre prosperitate financiară avem în vedere faptul că putem face anumite lucruri, ne putem îndeplini anumite obligații financiare și avem posibilitatea de a face alegeri, acum și în viitor, ce au ca obiectiv bunăstarea financiară. De partea cealaltă, educația financiară reprezintă acumularea unor cunoștințe și a unei pregătiri temeinice în vederea gestionării economiilor personale. Ca și concluzie, educația financiară aduce un set de abilități, cunoștințe sau instrumente pe care le folosim pentru a putea evolua din punct de vedere financiar.

Programele de educație financiară (Wellness Financiar) oferite de angajator la locul de muncă vin în sprijinul atât al angajaților, având în vedere nevoia acestora de informații financiare, aceștia fiind consumatori de produse și servicii financiare, cât și al angajatorilor, entităților care au posibilitatea de a oferi angajaților beneficii sub forma unor asigurări sau pensii private sau care fructifică beneficiile educației angajaților lor în sensul eficientizării muncii. În acest sens, Autoritatea de Supraveghere Financiară a demarat în anul 2021 programul **“Wellness financiar! Despre bani pe termen lung”** care este dedicat societăților comerciale și angajaților acestora, punând la dispoziția lor un catalog ce cuprinde teme diverse.

Educația este apreciată ca un instrument indispensabil pentru producerea unor modificări pozitive în viața socială, politică, economică și culturală a oamenilor. Întregul proces este modelat de foarte multe entități, iar școala (cadrele didactice) reprezintă un factor esențial în acest proces.

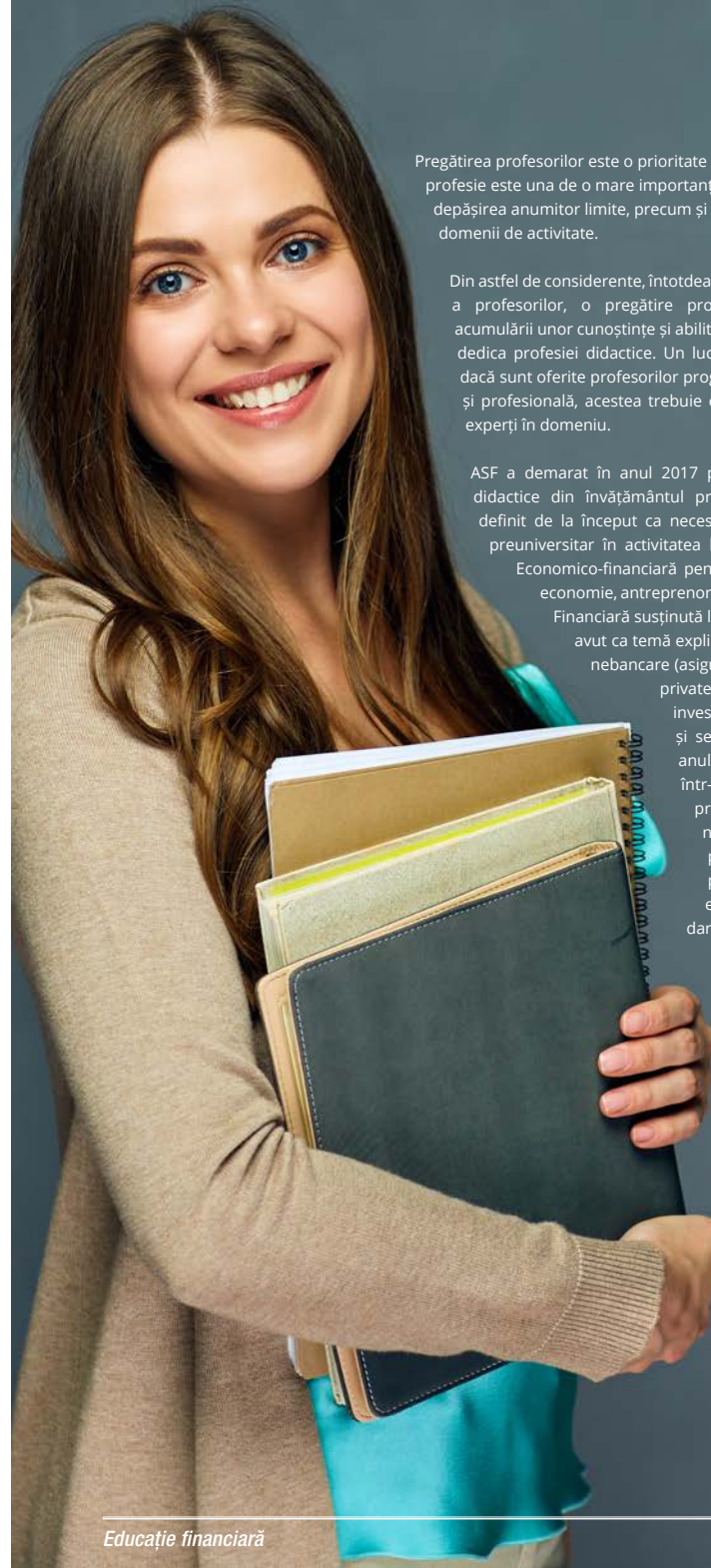

Pregătirea profesorilor este o prioritate majoră în orice țară, pentru că această profesie este una de o mare importanță și responsabilitate ce poate duce la depășirea anumitor limite, precum și la dezvoltarea oamenilor în diferite domenii de activitate.

Din astfel de considerente, întotdeauna este nevoie de o formare permanentă a profesorilor, o pregătire profesională corespunzătoare în vederea acumulării unor cunoștințe și abilități de predare adecvate pentru a se putea dedica profesiei didactice. Un lucru esențial de menționat este faptul că, dacă sunt oferite profesorilor programe de formare și dezvoltare personală și profesională, acestea trebuie coordonate, predate și evaluate de către experți în domeniu.

ASF a demarat în anul 2017 programul Start2Teach, dedicat cadrelor didactice din învățământul preuniversitar. Obiectivul acestuia a fost definit de la început ca necesitate a sprijinirii profesorilor din mediul preuniversitar în activitatea lor la orele aferente disciplinei Educație Economico-financiară pentru clasa a VIII-a, dar și pentru orele de economie, antreprenariat, precum și disciplina opțională Educație Financiară susținută la clasele V-VIII. Seminariile Start2Teach au avut ca temă explicarea noțiunilor specifice pieței financiare nebancale (asigurări, piața de capital și sistemul de pensii private), precum și noțiuni aferente drepturilor investitorilor și consumatorilor de produse și servicii financiare nebancale. Începând cu anul 2022, programul Start2Teach a intrat într-o altă etapă, fiind relocat sub umbrela programului Wellness Financiar. Această nouă perspectivă oferă cadrelor didactice posibilitatea de a experimenta și alte teme precum: planificarea financiară, bugetul, elemente de economie comportamentală, dar și informații privind inovația financiară.

Cu cât vom avea profesori mai bine informați, cu atât copiii, elevii vor avea parte de ore și programe școlare care să fie în acord cu lumea modernă și care să țină ritmul cu dinamica extrem de alertă vremurilor.

FINTECH - INOVAȚIA TEHNOLOGICĂ ÎN DOMENIUL FINANCIAR NEBANCAR

Peter Drucker, unul dintre cei mai cunoscuți educatori și consultanți în management din lume, spunea într-una dintre lucrările sale că o companie trebuie să „inoveze sau va muri” (engl. innovate or die), scopul final al inovației fiind pentru companii să își păstreze competitivitatea și relevanța în fața clienților.

În domeniul financiar, inovația este deseori o consecință a dezvoltării tehnologiei ce poate ajuta companiile din sectorul financiar bancar sau ne bancar să rezolve ineficiențe ale modelelor de afaceri (adică modul în care generează venituri) și să răspundă nevoilor în continuă schimbare ale consumatorilor de produse financiare. Inovațiile tehnologice sunt utile atunci când acestea sunt generatoare de valoare adăugată și când managerii companiilor decid că pot fi valorificate în concordanță cu strategiile de afaceri. În general, se poate spune că inovațiile financiare sunt benefice pentru societate, deși au existat perioade în istoria economică recentă în care, ca urmare a reglementării insuficiente, inovațiile financiare au avut și consecințe nefaste, un exemplu elocvent fiind criza financiară din 2008 - 2009.

Sectorul financiar este unul conservator și datorită faptului că spre deosebire de alte industrii este foarte reglementat și funcționează după reguli mult mai stricte. Cu toate acestea, revoluția digitală din ultimii 15-20 ani a condus la o accelerare a inovației tehnologice în domeniul financiar. Criza sanitară Covid-19 și provocările generate de aceasta a grăbit și mai mult adoptarea tehnologiei de către companiile din domeniul financiar ne bancar, în ultimii ani acestea făcând foarte multe investiții în acest sens. Tehnologia în domeniul financiar (sau FinTech cum este ea generic denumită) are un număr foarte mare de aplicații, o parte dintre acestea fiind exemplificate mai jos.

1. Blockchain

Tehnologia blockchain reprezintă un registru partajat, nealterabil, care facilitează procesul de înregistrare a tranzacțiilor sau de urmărire a activelor într-o rețea de afaceri. Activele pot fi atât tangibile (cryptomonede, prime de asigurare, instrumente financiare etc.) cât și intangibile (contracte, patente, proprietate intelectuală etc.).

Având în vedere că orice afacere se bazează foarte mult pe informație, cu cât aceasta este mai precisă și este obținută mai rapid aduce mai multă valoare companiilor din domeniul financiar. Deoarece tehnologia blockchain oferă informații imediate, partajate și complet transparente stocate într-un registru ce nu poate alterat și care, în plus, poate

fi accesat doar de membrii autorizați ai rețelei, oferă numeroase oportunități și beneficii pentru companiile din domeniul financiar ne bancar. Având în vedere faptul că membrii unei rețele blockchain împărtășesc o singură viziune asupra rețelei, pot fi urmărite toate detaliile unei tranzacții, acest lucru oferind mai multă încredere și eficiență în analiza informațiilor. O rețea blockchain poate urmări, de exemplu, vânzările, plățile ratelor pentru produsele financiare ne bancare sau, specific pentru asigurări, plățile despăgubirilor.

Printre aplicațiile blockchain se numără și contractele inteligente din asigurări (care se „execută automat” în cazul producerii unor daune) sau crearea de consorții de asigurări/reasigurări care pot redefini modalitatea în care se face transferul riscului pe piața de re(asigurări).

2. Inteligența artificială și învățarea automată (engl. machine learning)

Inteligența artificială este o ramură a informaticii care se ocupă de construirea de mașinării inteligente, capabile să îndeplinească sarcini care necesită de obicei inteligență umană. Este utilizată în special pentru analiza datelor mai rapid și fără intervenția umană, ceea ce poate ajuta managerii companiilor din domeniul financiar ne bancar să ia decizii mai bune.

Învățarea automată (engl. machine learning) este o altă ramură a inteligenței artificiale și a informaticii care se concentrează pe utilizarea datelor și a algoritmilor pentru a imita modul în care oamenii învață, îmbunătățindu-i treptat acuratețea. Ajută la identificarea anumitor

tipare referitor la datele analizate și extrapolarea acestora pentru a face predicții mai potrivite și mai exacte. Aceste tehnologii sunt deja utilizate de companiile din domeniul financiar ne bancar, de exemplu în detectarea fraudelor în asigurări, în analiza și / sau subscrierea riscurilor, servirea clienților sau dezvoltarea de asistenți virtuali pentru orice fel de consumatori de produse financiare ne bancare. Inteligența artificială oferă, de asemenea, instrumente pentru domeniul financiar ne bancar în analiza cantităților uriașe de informații (engl. „big data”) ce rezultă în urma amprentelor digitale pe care le lăsam permanent din aproape orice activate curentă.

3. Big data

„Big data” reprezintă termenul utilizat pentru descrierea cantității uriașe de informații ce se generează cu o viteză, volum, varietate și variabilitate peste tot în lume din diverse surse și care necesită modalități specifice de stocare, manipulare și analiză. Sursele generatoare de date/informații pot fi foarte multe și variate: telefoane mobile, postări pe rețelele sociale, senzori (cum ar fi de exemplu cei montați pe autoturisme ce poartă denumirea de Telematics), ceasuri/televizoare Smart ș.a.m.d.

Aproape orice activitate pe care o avem lașă în ziua de astăzi o amprentă digitală, fie că accesăm un

site de internet sau avem deschis GPS-ul telefonului mobil sau postăm ceva în social media etc. Aceste informații pot fi folosite de companiile din domeniul financiar nebanca pentru a personaliza serviciile oferite, pentru a lua decizii mai bune sau pentru a crește eficiența tranzacțiilor.

Sistemele Telematics menționate mai sus reprezintă senzori montați pe autovehicule ce colectează și transmit informații în timp real asigurătorilor despre autovehicule și despre modalitatea în care sunt acestea conduse, asigurătorii putând astfel să personalizeze asigurările pentru asigurați funcție de profilul individual de risc.

4. Alte categorii de aplicații ale tehnologiei în domeniul financiar nebanca

Folosirea tehnologiei în piața financiară nebanca lasă loc și altor aplicații ce nu se încadrează în categoriile mai sus menționate.

Printre acestea se numără platformele de trading pentru tranzacționarea instrumentelor financiare pe bursele de valori, folosirea dronelor în evaluarea riscurilor sau a daunelor în asigurări, apariția unor asigurători 100% digitali care folosesc inteligența artificială pentru evaluarea riscurilor, stabilirea primelor de asigurare, servirea clienților sau plata daunelor și, nu în ultimul rând, aplicații pe telefoanele mobile Smart prin care clienții își pot verifica singuri situația portofoliilor deținute

de asigurări, pensii private sau instrumente financiare ale pieței de capital.

Este important pentru toți cei implicați în educația financiară din mediul preuniversitar să cunoască aceste tehnologii, deoarece, deși momentan nu sunt folosite pe scară largă pe piața românească de asigurări, de pensii private sau capital, viteza de adoptare a acestor tehnologii pentru companiile din domeniul financiar nebanca în România este una ridicată, iar dacă acum ele nu sunt folosite de toate companiile, nu va trece mult timp și vor deveni standardul în acest sector important al economiei.

CUM SĂ NE ADMINISTRĂM MAI BINE BANII DIN PENSIA PRIVATĂ PILON II

Reforma sistemului de pensii din România, începută prin introducerea Pilonului II și III de pensii private în 2007/2008, a avut și are ca scop obținerea unui venit suplimentar față de pensia de stat (Pilonul I) pentru românii ieșiți la pensie.

În primele 4 luni de la introducerea pensiilor administrate privat (mai 2008), peste 4,3 milioane de persoane eligibile conform legii au devenit participanți la Pilonul II, dintre acestea, peste 4,15 milioane exprimându-și voluntar opțiunea pentru unul dintre fondurile de pensii existente la acel moment pe piață, restul fiind distribuiți aleatoriu.

Conform legii, o persoană care are mai puțin de 35 de ani și încheie pentru prima oară un contract de muncă valabil devine eligibilă și, automat și obligatoriu, devine participant la Pilonul II de pensii, însă, dacă nu își exprimă voluntar aderarea la unul dintre fondurile existente în primele 4 luni din momentul în care devine eligibilă, este distribuită aleatoriu.

Din 2008 numărul participațiilor la Pilonul II de pensii a crescut constant, ajungând în clipa de față la mai mult de 7,6 milioane de persoane. Dacă la începutul Pilonului II, majoritatea românilor și-a exprimat voluntar opțiunea pentru unul dintre fondurile de pensii, în prezent, conform statisticilor, aproape toți românii nou participanți la Pilonul II (99%) sunt distribuiți aleatoriu.

Având în vedere că o pensie privată este un instrument financiar de economisire pe termen lung, românii beneficiind de banii acumulați după vârsta de 60 de ani (când se deschide dreptul de a beneficia de pensia privată Pilon II), este important pentru participanți să cunoască cum le sunt administrați banii. Aceștia trebuie să țină cont de faptul că pe piață există mai multe fonduri de pensii private Pilon II, ce diferă între ele din multe puncte de vedere, de exemplu gradul de risc al fondului sau randamentul obținut, acest ultim aspect fiind important deoarece, în funcție de fondul la care participă, un participant poate obține mai mulți sau mai puțini bani la pensie.

Indiferent dacă românii își aleg voluntar fondul de pensii sau sunt distribuiți aleatoriu, aceștia pot să își schimbe fondul la care participă în orice moment. În cazul în care decid să se mute la un alt fond în primii doi ani din momentul în care au devenit participanți, aceștia trebuie să plătească o taxă de penalitate administratorului fondului la care participă. Ulterior, după trecerea celor doi ani, transferul este gratuit.

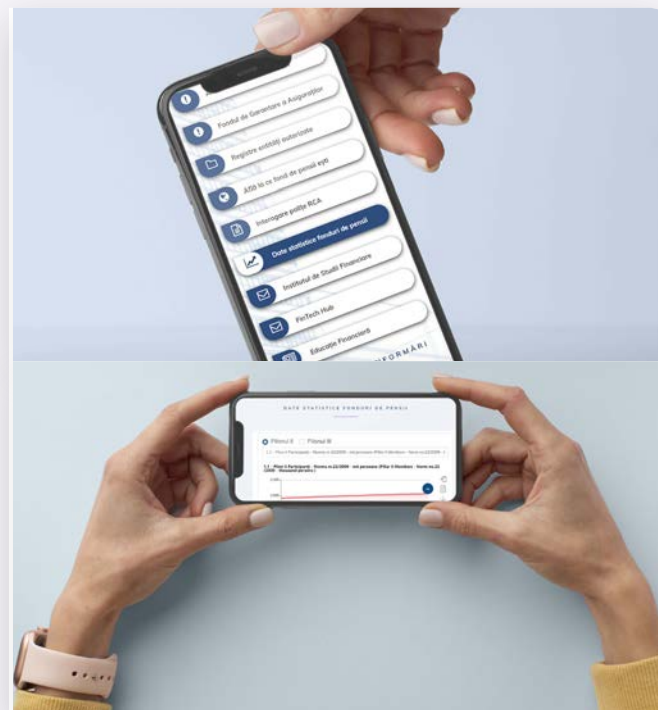
Cum trebuie să procedeze o persoană care dorește să-și administreze mai bine banii din Pilonul II? În primul rând trebuie să cunoască la ce fond de pensii este participant. Cei care nu cunosc pot afla acest lucru accesând site-ul ASF (www.asfromania.ro) și dând click pe tab-ul de pe prima pagină a site-ului „Află la ce fond de pensii ești” (vezi imaginea de alăturată).

Următorul pas este completarea unor date ce vor fi transmise automat fondului de pensii la care participă, administratorul fondului urmând a contacta participantul în maximum 10 zile.

Din momentul în care un participant la Pilonul II cunoaște fondul la care participă poate să se informeze despre fond, despre administratorul acestuia atât din surse publice, cât și de pe site-ul administratorului/fondului. O sursă suplimentară de informații, care oferă și o viziune de ansamblu asupra tuturor fondurilor de pensii private Pilon II din România, este site-ul ASF unde, dând click pe tab-ul „Rate rentabilitate fonduri de pensii” se pot consulta principalii indicatori ai fondurilor de pensii Pilon II din România (vezi imaginile de mai jos). Cei interesați pot găsi informații despre participanții, viramentele, activele, structura portofoliilor de investiții și randamentele tuturor fondurilor de pensii din 2008 până în prezent, aceste informații actualizându-se lunar.

Informațiile din aceste surse, precum și din prospectele de pensii private (documente ce conțin informații despre audierii fondurilor, depozitari, politica de investiții a fondurilor, detalii despre riscurile fondurilor, condițiile despre plata contribuțiilor, a indemnizațiilor în caz de invaliditate, deces și deschiderea dreptului la pensie etc.), fiecare fond de pensii Pilon II având un prospect distinct, sunt importante pentru un participant, el putând lua decizia de a rămâne la fondul inițial sau de a se muta la un alt fond de pensii private.

Annual (sau la cerere) administratorii fondurilor de pensii Pilon II sunt obligați, conform legii, să transmită participanților o informare despre situația contului individual de pensie Pilon II, care conține informații despre situația activului personal, precum și ultimele contribuții la fond ale participanților. În acest sens este necesar ca participanții să transmită administratorului datele de contact actualizate (adresa poștală și/sau de email).

Aceste informații pot fi accesate în timp real având în vedere că marea majoritate a administratorilor dețin aplicații pentru telefonul mobil/tabletă/computer prin care participanții pot să acceseze și să verifice în orice moment situația contului individual de pensie Pilon II.

Toate aceste detalii sunt importante și trebuie avute în vedere de orice participant la Pilonul II de pensii pentru o mai bună administrare a banilor din contul individual. Mai multe informații despre sistemul de pensii private, precum și despre modul de funcționare a pensiilor private Pilon II pot fi găsite consultând site-ul de educație financiară al ASF - www.edutime.ro.

CARE ESTE ROLUL ȘI CUM FUNCȚIONEAZĂ DEPOZITARUL CENTRAL?

Depozitarul Central este instituția pieței de capital din România, autorizată și supravegheată de către ASF, care funcționează în conformitate cu legislația europeană aplicabilă depozitarilor centrali de titluri de valoare din Uniunea Europeană, respectiv în baza Regulamentului (UE) nr. 909/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind îmbunătățirea decontării titlurilor de valoare în Uniunea Europeană și privind depozitarii centrali de titluri de valoare (CSDR).

Depozitarul Central este infrastructură a pieței financiare care asigură decontarea tranzacțiilor cu instrumente financiare, altele decât cele derivate. Decontarea reprezintă procesul de finalizare a unei tranzacții cu instrumente financiare, în scopul stingerii obligațiilor părților la tranzacția respectivă, prin transferul de fonduri bănești sau instrumente financiare sau ambele. Pentru efectuarea operațiunilor de decontare și pentru că administrează un astfel de sistem de decontare, Depozitarul Central este autorizat și de către BNR, în calitate de administrator și operator al unui sistem de decontare a instrumentelor financiare.

Decontarea tranzacțiilor cu instrumente financiare poate fi efectuată de către Depozitarul Central în moneda națională sau euro. Operațiunile de decontare în euro se realizează prin intermediul platformei de decontare pusă la dispoziție la nivelul întregii zone euro, respectiv Platforma TARGET2-Securities. De asemenea, Depozitarul Central oferă participanților la sistemul său servicii de decontare transfrontalieră prin intermediul conexiunilor realizate cu alți depozitari centrali internaționali.

De asemenea, Depozitarul Central furnizează servicii de înregistrare inițială a instrumentelor financiare („servicii notariale”) și servicii de deschidere și administrare a conturilor de instrumente financiare la nivelul cel mai înalt („servicii de administrare centralizată”). Astfel, Depozitarul Central înregistrează în sistemul său instrumente financiare admise la tranzacționare pe o piață reglementată sau în cadrul unui alt loc de tranzacționare, asigurând un acces echitabil și deschis pentru toți emitenții care solicită acces la sistemul său.

Având în vedere că Depozitarul Central prestează, pe lângă operațiunile de decontare, și operațiunea de ținere a evidenței a acționarilor societăților admise la tranzacționare, sistemul de decontare administrat de Depozitarul Central funcționează, de asemenea, ca instrument esențial pentru controlul integrității unei anumite emisiuni de astfel de instrumente, prevenind crearea sau reducerea nejustificată a instrumentelor financiare emise și jucând, în acest fel, un rol important în menținerea încrederii investitorilor.

Depozitarul Central efectuează operațiuni în legătură cu instrumentele financiare, în numele și pe seama unui emitent, în scopul îndeplinirii obligațiilor emitentului față de deținătorii de instrumente

financiare. În acest sens, Depozitarul Central are rolul de a actualiza evidențele privind deținătorii de instrumente financiare prin înregistrarea transferurilor directe ale dreptului de proprietate asupra instrumentelor financiare emise de emitent și actualizarea soldurilor conturilor din sistemul său, conform tranzacțiilor cu instrumente financiare.

De asemenea, la cererea emitentului, Depozitarul Central furnizează acestuia informațiile privind registrul lui propriu, la o anumită dată, informații care rezultă din cumulara informațiilor despre deținătorii de instrumente financiare și deținerile acestora evidențiate în conturile individuale din sistemul Depozitarului Central cu cele raportate Depozitarului Central.

Este important de menționat și rolul Depozitarului Central în distribuirea dividendelor și a altor sume de bani cuvenite deținătorilor de instrumente financiare. Astfel, distribuirea dividendelor se efectuează centralizat prin intermediul Depozitarului Central. Acționarii care sunt clienții unui participant la sistemul Depozitarului Central își vor primi toate dividendele în contul deschis la participantul respectiv, în timp ce acționarii care nu au cont deschis la un participant pot încasa direct dividendele în contul bancar personal indicat Depozitarului Central.

Instrumentele financiare evidențiate în sistemul Depozitarului Central sunt înregistrate în conturi electronice în cadrul sistemului administrat de către Depozitarul Central. În cadrul acestui sistem se pot deschide conturi individuale în care sunt înregistrate instrumentele financiare deținute direct în numele și pe seama proprietarului instrumentelor financiare respective, dar și conturi globale, în care instrumentele financiare sunt înregistrate de către participanți în numele și pe seama clienților acestora.

Un rol important al Depozitarului Central este și cel de păstrare a instrumentelor financiare rezultate în urma programului de privatizare în masă din România din anii 1990 (așa numitul program PPM). Procesul de privatizare a economiei românești a fost declanșat în anul 1991 și s-a realizat prin transferul gratuit al unei părți din acțiunile

deținute de statul român către cetățeni.

Transferul a avut loc prin distribuirea unor certificate de proprietate care s-au transformat ulterior în acțiuni la diverse societăți. Certificatele de proprietate au fost distribuite în mod gratuit pentru toți cetățenii care aveau 18 ani împliniți la data de 31.12.1990, iar, ulterior, într-o a doua etapă a acestui program, s-au emis cupoane nominative în mod gratuit pentru toți cetățenii care aveau 18 ani împliniți la data de 31.12.1995 și care nu își transformaseră din proprie inițiativă certificatele de proprietate în acțiuni în prima etapă. Certificatele de proprietate și cupoanele s-au transformat în acțiuni și au fost reflectate în certificatul de acționar.

Ca urmare a listării la bursă a emitenților acțiunilor incluse în cadrul programului de privatizare în masă, deținătorii de acțiuni la societățile listate au devenit titulari de conturi individuale de evidență a deținerilor de valori mobiliare înregistrate la registrele acționarilor și, ulterior, consolidate într-o secțiune specială, respectiv Secțiunea 1 a Depozitarului Central.

Pentru ca o persoană fizică să afle la ce societăți incluse în cadrul programului de privatizare în masă este acționar, trebuie să solicite eliberarea unui document denumit extras de cont, care reprezintă dovada dreptului de proprietate a unei persoane asupra unui anumit număr de instrumente financiare la o anumită dată. Extrasul de cont poate fi obținut fie de la Depozitarul Central, fie prin intermediul unui participant la sistemul Depozitarului Central.

Joc de prezentare și socializare

ARUNCAREA MINGII

JOCUL

01

Timpul alocat:
1 oră.

Vârsta participanților:
7-18 ani.

Mărimea maximă a grupului:
30 persoane.

Dificultate: scăzută.

Profil joc:
educație socială.

Obiectiv:

experimentarea interacțiunii de grup pozitive și constructive, respectiv dezvoltarea de competențe ale personalității (cognitive, socio-emoționale, psihomotorii).

Competențe:

la sfârșitul activității, participanții vor fi capabili să creeze o atmosferă pozitivă în grup, să își antreneze memoria și alte procese cognitive, să dezvolte spiritul de observație, să își formeze capacitatea de cooperare într-un grup.

Rezultate anticipate:

- familiarizarea cu folosirea elementelor de joc în vederea realizării sarcinilor didactice propuse.
- cooperarea în grup, conștientizarea disciplinei.
- transpunerea în sistemul educației non-formale.

Evaluare:

prin evaluare stimulativă, fără a se aprecia cu note sau calificative.

Necesar logistică:

- minge ușoară de mici dimensiuni.
- ecuson nume (numărul este stabilit în funcție de numărul participanților).
- steguleț colorat/grupă (numărul de stegulețe este stabilit în funcție de numărul de grupe).
- călăreț/grupă (numărul de călăreți este stabilit în funcție de numărul de grupe).
- tablă cu marker sau flip-chart.

Descriere joc:

Participanții la joc vor fi împărțiți în mod egal în mai multe grupe (de preferat ar fi 5-6 persoane într-o grupă). Echipele sunt stabilite pentru a se realiza o distribuție aleatoare, dar cu respectarea unei echități în componență după vârstă și sex. Fiecare grupă primește un steag colorat și este rugată pentru început să-și aleagă un nume reprezentativ pentru grup și un lider al grupului (timp alocat 15 min.). Vor fi înmânate tuturor participanților fișele construite pentru a fi completate în mod individual, urmând ca fiecare elev să-și prezinte propriul profil financiar (1 min./elev). Odată terminată prezentarea, trainerul strânge fișa. Concursul va fi realizat prin confruntarea între 2 grupe. Liderii acestora vor fi atenți la prezentarea profilului financiar făcut de fiecare dintre participanții echipei adverse și își vor coordona proprii coechipieri pentru a putea asimila cât mai multe informații din prezentările efectuate. Concursul constă în prezentarea de către

lideri a unui număr cât mai mare de elemente specifice profilului financiar al fiecărui participant aflat în echipa adversă. Trainerul confruntă caracterizarea cu fișa colectată și notează cu un punct fiecare afirmație corectă făcută față de adversar (de exemplu, echipa A și echipa B, unde A găsește 7 răspunsuri corecte pe fișele echipei B și B găsește 5 puncte corecte pe fișele echipei; rezultat final: A – 7 pct., B – 5 pct.). Cel caracterizat va confirma/infirma caracterizarea.

Fiecare echipă colectează punctele pentru caracterizările corect reținute, însumând dacă există mai multe grupe adverse. Câștigă echipa care adună punctajul cel mai mare. Timp alocat/grupă – 7 min. Tensiunea jocului poate fi crescută dacă desemnarea echipelor ce vor concura va fi efectuată după prezentarea individuală a profilului financiar al fiecărui elev!

CUM MĂ VEZI?

JOCUL 02

Timpul alocat:
1 oră și 30 minute.

Vârsta participanților:
7-18 ani.

Mărimea maximă a grupului:
12 persoane (sau multiplu de grupe).

Dificultate: medie.

Profil joc:
educație financiară,
educație socială.

Obiectiv: experimentarea propriilor modele de comportament, autocunoaștere și dezvoltare personală.

Competențe: la finalul jocului, participanții vor fi capabili să analizeze opinia celorlalți despre propria persoană.

Rezultate anticipate:

- creșterea capacității de observare, relevarea simțului critic, capacitatea de a-și asuma opinii, creșterea atenției.
- în practică, participanții vor învăța să aibă spirit critic față de ei și față de alții, precum și curaj în exprimarea asertivă.

Evaluare: subiectul confirmă caracterizarea.

Necesar logistică:

- ecuson nume (numărul este stabilit în funcție de numărul participanților).
- steguleț colorat/grupă (numărul de stegulețe este stabilit în funcție de numărul de grupe).
- călăreț/grupă (numărul de călăreți este stabilit în funcție de numărul de grupe).
- fișă profil financiar (subpuncte: îmi place să cumpăr; îmi place să economisesc; particip la cumpărăturile casei; particip la treburile gospodărești; fac planuri financiare; îmi place să cheltuiesc; pe ce cheltuiesc etc.).
- tablă cu marker sau flip-chart.
- sticker-e cu stele (pentru evidență punctaj).

Descriere joc:

Participanții la joc vor fi împărțiți în mod egal în mai multe grupe (de preferat ar fi 5-6 persoane într-o grupă). Echipele sunt stabilite pentru a se realiza o distribuție aleatoare, dar cu respectarea unei echități în componență după vârstă și sex. Fiecare grupă primește un steag colorat și este rugată pentru început să-și aleagă un nume reprezentativ pentru grup și un lider al grupului (timp alocat 15 min.). Vor fi înmânate tuturor participanților fișele construite pentru a fi completate în mod individual, urmând ca fiecare elev să-și prezinte propriul profil financiar (1 min./elev). Odată terminată prezentarea, trainerul strânge fișa. Concursul va fi realizat prin confruntarea între 2 grupe. Liderii acestora vor fi atenți la prezentarea profilului financiar făcut de fiecare dintre participanții echipei adverse și își vor coordona proprii coechipieri pentru a putea asimila cât mai multe informații din prezentările efectuate. Concursul constă în prezentarea de către

lideri a unui număr cât mai mare de elemente specifice profilului financiar al fiecărui participant aflat în echipa adversă. Trainerul confruntă caracterizarea cu fișa colectată și notează cu un punct fiecare afirmație corectă făcută față de adversar (de exemplu, echipa A și echipa B, unde A găsește 7 răspunsuri corecte pe fișele echipei B și B găsește 5 puncte corecte pe fișele echipei; rezultat final: A – 7 pct., B – 5 pct.). Cel caracterizat va confirma/infirma caracterizarea.

Fiecare echipă colectează punctele pentru caracterizările corect reținute, însumând dacă există mai multe grupe adverse. Câștigă echipa care adună punctajul cel mai mare. Timp alocat/grupă – 7 min. Tensiunea jocului poate fi crescută dacă desemnarea echipelor ce vor concura va fi efectuată după prezentarea individuală a profilului financiar al fiecărui elev!

Fișă profil financiar

Nume Prenume

Vârsta

The table show projected cash flow.

Îmi place să cumpăr
Îmi place să economisesc (cum)
Particip la cumpărăturile casei (la ce anume)
Particip la treburile gospodărești (la ce anume)
Fac planuri financiare (ce fel)
Îmi place să cheltuiesc
Pe ce cheltuiesc
Îmi place să mă aventurez
Practic sporturi extreme (care)

*Fișele pot deveni mai complexe prin introducerea de noi informații, spre exemplu: materiile preferate, animalele de companie pe care le au, cărți preferate, modalități de petrecere a timpului liber, muzica ascultată, pasiuni, filme urmărite, profesia dorită, mâncarea preferată etc

FII DEȘTEPT!

JOCUL

03

Timpul alocat:
1 oră și 30 minute.

Vârsta participanților:
8-18 ani.

* Mențiune: este important ca participanții să poată face calcule cu sute și mii. Totodată, elevii trebuie să înțeleagă care sunt grupele de cheltuieli care au o frecvență lunară (intră în categoria nevoi) și care sunt cele ce pot fi ocazionale (intră în categoria dorințe).

Mărimea maximă a grupului:
30 persoane.

Dificultate: mare.

Profil joc:
educație financiară,
educație economică,
educație socială.

Obiectiv:

conștientizarea diferențelor dintre nevoi și dorințe și învățarea celor mai eficiente metode de administrare a banilor personali (buget); experimentarea faptului că noi suntem în cea mai mare parte responsabili pentru situația financiară proprie.

Competențe:

la finalul jocului participanții vor putea argumenta necesitatea implicării eficiente în administrarea bugetului personal, fixa obiective raționale legate de nevoi, identifica nevoile primare sau elementele unui buget personal.

Rezultate anticipate:

- jocul evidențiază importanța atenției în activitățile propuse și delimitarea de efectul de grup, urmărirea scopului propriu și a impactului în timp a alegerilor financiare.
- jocul dezvoltă capacitatea de conștientizare a importanței atenției față de detaliu.

Evaluare:

modalitatea de gestionare a unui buget în funcție de venituri astfel încât acestea să depășească cheltuielile.

Necesar logistică:

- sticker-e cu stele (pentru evidență punctaj).
- tablă cu marker sau flip-chart.
- fișe de cheltuieli (în funcție de numărul de participanți + 10 rezervă).
- .ppt joc (videoproiector).
- laptop.

Descriere joc:

Participanților li se prezintă diferența dintre nevoi și dorințe, piramida nevoilor, diferența dintre economisire și investire, tipuri de venituri, ce este consumul, ce este un buget. Li se împart fișe care prevăd venitul și posibilele costuri lunare pe care ei le pot efectua în condițiile în care se întrețin singuri. Practic, cazurile cu care se vor confruntă participanții pot fi variate: creșterea/scăderea salariului, îmbolnăvirea (spitalizare, tratament în sistem privat etc.), împrumutul (bancă/părinți), depozitul bancar, achiziția unei mașini (asigurare, anvelope iarnă/vară, benzină, service etc.), schimbarea casei, vacanța etc. Cazurile sunt evidențiate pe parcursul mai multor luni. Sunt prezentate pe rând diferite situații ipotetice ce pot afecta bugetul. De exemplu: vor fi obligați să plece în călătorie în luna a 5-a dar asigurarea de călătorie este facultativă. După ce completează cheltuielile pentru

luna a 5-a se va menționa faptul că în timpul călătoriei s-au accidentat și au avut nevoie de îngrijiri medicale (cheltuieli de 1.000 lei). Cei care au avut asigurare nu vor avea cheltuieli suplimentare, iar ceilalți, fără asigurare, vor depăși venitul lunar. Participanții trebuie să efectueze o serie de calcule ținând cont de venitul lunar primit și de nevoile pe care le au. Pe parcursul jocului se insistă asupra termenilor care definesc nevoia versus dorința.

Se acordă câte 1 punct fiecărui participant care are lunar un buget care nu generează datorii, respectiv 2 puncte dacă în bugetul său lunar are incluse economii (niciun punct pentru cei care au datorii sau al căror rezultat bugetar este apropiat de 0). Se însumează punctele lunare. Câștigă persoana cu cele mai multe puncte.

FIȘA DE JOC

	Luna	Luna 1	Luna 2	Luna 3	Luna 4	Luna 5	Luna 6	Luna 7	Luna 8	Luna 9
1	Venit lunar (salariu/ bursa)									
2	Venit lunar (+ economii/ datorii) <i>Linia 1 + / Linia 4 (luna precedentă)</i>	X								
3. CHELTUIELI	Chirie									
	Asigurarea locuinței									
	Întreținere: apă, gaz, căldură									
	Igienă personală									
	Curățenia casei									
	Hrană de bază									
	Îmbrăcăminte de bază									
	Încălțăminte de bază									
	Medicamente									
	Cărți									
	Spectacole, concerte									
	Papetărie									
	Alimentație complexă									
	Distrație									
	Transport urban									
	Aparatură electronică									
	Aparatură electrocasnică									
	Lenjerie, veselă etc.									
	Cadouri									
	Animale de companie									
	Personal pentru curățenie									
	Bijuterii									
	Îmbrăcăminte și încălțăminte de lux									
	Hrană animale de companie									
Sucuri, băuturi										
Sport										
Călătorii										
Asigurare de călătorie										
TOTAL cheltuieli (TC)										
4	+ economii lunare / - datorii lunare <i>(Linia 1 - TC sau Linia 2 - TC)</i>									

VĂ MULȚUMIM...

Că sunteți alături de noi!

